

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. vj. De subiecto remoto relationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Discrimen
a relatio-
ne ratio-
nis.

dum esse, eo quod per conceptum quasi reflexum concipiatur esse in aliquo, in quo tamen non est. Relatio verò secundum dici non est relatio secundum esse, vel realiter, vel per conceptum; non enim concipitur inesse alicui, sed per simplicem conceptum directum ens absolutum concipitur in ordine ad aliud. Relatio ergo rationis per conceptum affigitur rei absolutæ, quia concipitur reflexè inesse alicui: relatio autem secundum dici nulli subiecto affigitur, quia non reflexè concipitur inesse alicui: si enim relatio secundum dici attribuitur alicui subiecto, tunc incipiet esse relatio rationis.

Entia con-
notatiua.

Certum est secundò, quod ad relationes secundum dici reuocantur necessariò denominationes omnes extrinsecæ, & entia connotatiua, qualia sunt bonitas & malitia, libertas, esse Regem, esse Doctorem, &c. Entia connotatiua differunt à respectibus secundum esse, quia respectiua secundum esse habent non solum nomen, sed etiam ipsum esse respectuum, siue realiter, siue per fictionem: connotatiua verò esse habent absolutum, sed explicantur tantum per relationem; nam connotare aliud, est non significare perfecte sine alio simul notato: vnde definitur connotatiuum, est entitas absoluta rei, quæ aliud importat sine quo non potest explicari: v. g. actum aliquem esse liberum non est entitas aliqua ipsi actui superaddita, nec est relatio, quia est aliquid extrinsecum actui; sed est ens connotatiuum, relatiuum secundum dici: est enim ipsemet actus prout connotat potentiam indifferentem ad agendum. Eodem modo vitalitas, moralitas, bonitas & malitia, cum sint extrinsecæ denominationes, non sunt entia respectiua secundum esse, sed connotatiua & relatiua secundum dici, quia nullum habent fundamentum extrinsecum talis respectus.

Prima di-
bitatio.

Ratio ergo dubitandi est, quia videtur nullam dari relationem secundum dici.

Primò quia quando res absoluta, v. g. Dei omnipotentia explicatur per respectum ad creaturas, vel illa definitio dicit verum, vel dicit falsum. Si dicit verum, igitur omnipotentia est aliquid respectuum secundum esse; quomodo enim illud esse, quod definitur, dici poterit respectuum. Si dicit falsum: ergo illa definitio non est bona: ergo illa relatio secundum dici vel nulla est, vel est relatio secundum esse.

Secunda.

Secundò illud esse quod definitur, non potest definiti per id quod non habet: sed esse omnipotentia v. g. non habet respectum: ergo non potest definiti per respectum.

Tertia.

Tertiò relatio secundum dici vel est ante operationem intellectus in rebus nemine cogitante, & sic est vera relatio secundum esse prædicamentalis, vel transcendentalis; vel est tantum per operationem intellectus, & sic est relatio rationis, cum à parte rei nihil sit nemine cogitante.

Conclusio
affirmati-
ua.

Dico quartò. Admittendæ necessariò sunt relationes reales secundum dici, quæ non sunt relationes rationis, nec prædicamentales, aut transcendentales.

Probatio.

Ratio est, quia multa entia in se absoluta, quæ non possunt explicari nisi per respectum ad aliud: illa nec sunt relatiua realia secundum esse, nec relatiua rationis: ergo sunt relatiua secundum dici, id est nomine tenus. Maior est certa: nam Dei omnipotentia, Dei decretum, vt statim ostendam, sunt absoluta, & tamen explicari nullo modo possunt, vel concipi sine respectu ad creaturas. Dein- de omnia connotatiua, & denominationes extrin-

A secæ sunt aliquid absolutum; quod tamen explicari nullo modo potest sine ordine ad aliquid extrinsecum. Minor ergo probatur primò, quod non sint relationes rationis. Illa non est relatio rationis, quæ nihil affigit rei, quod non sit in re: sed relatio secundum dici nihil rei affigit, quod non sit in re: ergo relatio secundum dici non est relatio rationis. Probatur minor. Relatio secundum dici nihil affigit rei quod non sit in re, si non cogitat vllum respectum inesse rei, sed tantum explicat vnā rem per aliam, nullum ei affigendo respectum: sed relatio secundum dici non cogitat vllum respectum inesse rei, sed tantum rem vnā explicat per aliam: ergo relatio secundum dici nihil affigit rei, quod non sit in re. Quod verò non sit relatio secundum esse, probatum est, quia relatum secundum dici est ens planè absolutum.

B Ad primam respondeo, quando res absoluta, v. g. omnipotentia, explicatur per respectum ad creaturas, illam distinctionem dicere verum, neque tamen omnipotentiam ita definitam esse respectiua secundum esse, sed tantum secundum dici; nam illud esse, quod definitur, non propterea debet esse respectuum, sed tantum illud esse explicatur quasi esset respectuum.

Solutio
primæ du-
bitationis.

C Ad secundam distingo minorem: sed esse illud relatiuum secundum dici non habet respectum secundum esse, concedo; secundum dici nego. Id est in se quidem non respicit, sed in se habet vt si explicetur quid sit, hoc habet vt explicetur per aliud: siue illud esse non est respectuum secundum se, sed est respectuum prout explicabile.

Solutio
secundæ.

Neque dicas primò: Ille respectus vel est in re ante definitionem, vel non est: si non est, malè per illum res definitur: si est, ergo res est in se respectiua.

Respondeo illum respectum esse in re ante definitionem, & explicationem; vnde sequitur tantum quod res in se respectiua sit secundum dici, non secundum esse.

Neque dicas. Secundò illud est respectuum secundum esse, cuius esse est respectuum: sed esse omnipotentia est respectuum: ergo omnipotentia est respectiua secundum esse.

D Respondeo distinguendo maiorem: illud est respectuum secundum esse, cuius esse est respectuum in seipso præcisè, concedo; cuius esse est respectuum prout explicabile ac definibile, nego. Esse omnipotentia non est respectuum nisi prout definibile.

Ad tertiam respondeo relationem secundum dici esse in rebus ante operationem intellectus, neque tamen esse relationem secundum esse; quia quamuis sit in re, non est tamen in re nisi secundum dici; id est, in re prout explicabili per definitionem. Neque dicas: quod habet esse in re, non est tantum secundum dici, sed secundum esse. Hoc enim nego, vt patet ex sæpius data definitione.

Solutio
tertiæ.

SECTIO VI.

De subiecto remoto relationis.

Certum est primò, subiectum relationis esse duplex, remotum & proximum. Remotum illud est, quod denominatur habere relationem, siue illud in quo est proximum fundamentum relationis. Proximum est fundamentum, siue proxima causa cur aliquid habeat relationem: v. g. paries habens albedinem est subiectum remotum similitudinis, albedo est subiectum proximum.

Subiectum
remotum
& proximum.

NNn 3

Certum

Creatura
quolibet
subiectum
est rela-
tionis.

Tota con-
trouersia
est de
Deo.

Certum est secundò, nullam esse rem creatam, modò realis sit, quæ non possit esse subiectum relationis, tum transcendentalis, tum categoricæ: ens autem rationis non potest habere relationem vllam realem intrinsecam, quamvis, vt alias dixi, habere possit denominationes extrinsecas reales, vt esse cognitum, &c.

Difficultas igitur solùm est, vtrum Deus esse possit subiectum relationis alicuius realis transcendentalis, aut categoricæ ad creaturas, quæ ad ipsum essentialiter & intrinsecè secundum totum id quod sunt, referuntur. Dico ad creaturas; quia non est dubium, quin diuina vna persona relationem habeat realem ad aliam, per quam constituitur in esse personæ; quia per solas relationes natura illa summe vna & indiuisibilis, dilatatur in angustissimam Trinitatem, vt loquitur Cyrillus. Tota ergo controuersia est primò, vtrum Deus habeat ad creaturas relationem aliquam transcendentalem: secundò vtrum saltem habeat relationem aliquam categoricam.

§. I.

*Vtrum Deus habeat relationes transcen-
tales ad creaturas.*

Ratio du-
bitandi.

Ratio dubitandi est, quia Deus non potest esse, nec cogitari omnipotens, nisi creaturæ cognoscantur, & sint possibiles; omnipotentia enim dicit potentiam, & id respectu cuius est potentia: ergo Dei omnipotentia respectum habet transcendentalem ad creaturas possibiles. Idem argumentum fieri potest de scientia, præsertim possibilem, & de diuinis decretis. Probatur antecedens. Virtus actiua necessariò est alicuius possibilis actiua: sed omnipotentia est virtus actiua: ergo est actiua alicuius possibilis: ergo Deus nec est, nec cogitari potest omnipotens, si creaturæ non sint possibiles.

Secunda
dubitatio.

Secundò: qui nihil potest facere, non est omnipotens, nec intelligi potest esse omnipotens; qui nihil scit, non est omnisciens: sed si nihil sit possibile, Deus nihil poterit facere, neque scire: ergo si nihil sit possibile, Deus non erit omnipotens, & omnisciens.

Tertia du-
bitatio.

Tertiò: ideo potentia creata, v. g. intellectus, oculus, refertur essentialiter ad obiecta, quia illis sublati, illa nec erit, nec poterit concipi: sed Dei potentia productiua Petri nec erit, nec poterit concipi sublato Petro: scientia quæ Deus me videt loqui, non erit, nec poterit concipi, sublata meâ loquutione: ergo Dei omnipotentia & scientia transcendentaliter refertur ad creaturas.

Conclusio
negatiua.

Dico primò, Deus non habet relationes vllas transcendentales ad creaturas, sed relationes tantum secundum dici: v. g. Dei omnipotentia, scientia, libera decreta, licet explicentur per creaturas, non sunt tamen respectus transcendentales ad illas. Ita docent cum S. Thoma Thomistæ omnes, & Scotistæ cum Scoto. Suarez *disp. 30. sect. 15. disp. 47. sect. 15.* & 1. part. tract. 1. lib. 2. cap. 20. Valquez 1. part. *disp. 104. cap. 6.* Arrubal. *disp. 99. cap. 2.* Huradus *disp. 2. sect. 5.* contra Granadum 1. p. tract. 6. *disp. 6. sect. 5.* aliosque recentiores non paucos: contra quos.

Prima
probatio.

Ratio est, quia si Deus ratione suæ omnipotentia vel scientia haberet relationem transcendentalem ad creaturas, necesse esset vt si creatura quæpiam, v. g. musca, esset impossibilis, Deus etiam esset impossibilis: consequens illud admitti nullo modo debet: ergo nec debent admitti relationes

A transcendentales in omnipotentia & scientia Dei ad creaturas, per quas explicantur. Maiorem aduersarij admittunt, & probari manifestè potest. Quoties terminus relationis essentialis est impossibilis, relatio etiam essentialis est impossibilis: si lux esset impossibilis, visio etiam lucis esset impossibilis; nemo enim posset videre lucem, quæ nulla esse posset: si vnium esset impossibile, impossibilis etiam esset vnio; quod est per se notum: sed creatura, v. g. musca, esset terminus relationis transcendentalis ad muscam: ergo Deus erit impossibilis, posito quod musca sit impossibilis, si Deus habeat relationem transcendentalem ad creaturas.

B Sola ergo minor primi argumenti probari debet, quod videlicet dici non possit sine diuina iniuncta, quod posita impossibilitate vnus musca; Deus secundum totam suam entitatem intrinsecè, secundum totum pelagus essentia interminum, & secundum infinitatem immensam attributorum omnium erit simpliciter impossibilis. Hoc, inquam, probò primò, quia si posita impossibilitate musca Deus est impossibilis, Deus non est magis ens necessarium quam creaturæ: hoc nullo modo videtur verum: ergo Deus non erit impossibilis posito, &c. Præterea Deus manet possibilis & existens sublato eo, à quo Dei existentia, & possibilitas non dependent in suo esse: sed Dei possibilitas & existentia nullo modo dependent in suo esse à creaturæ vllius possibilitate: ergo licet impossibiles sint creaturæ, Deus tamen manet possibilis & existens. Probatur maior. Tunc verè aliquid ab alio dependet, quando eo sublato, necessariò debet perire. Vltio v. g. pendet ab abiectione, quia eo sublato debet perire. Radius pendet à solè, &c. ergo si Deus debet perire sublata creaturæ, Deus reuerà pendet à creatura.

C Deinde quamvis creaturæ omnes sint impossibiles, Deus tamen manebit omnipotens: ergo Deus non erit impossibilis, etiam si nulla creatura sit possibilis. Probò antecedens. Omnipotentia est potentia faciendi ea quæ non repugnant: sed Deus haberet potentiam intrinsecam faciendi ea, quæ non repugnant, quamvis nulla creatura esset possibilis: ergo Deus esset intrinsecè omnipotens, quamvis nulla creatura esset possibilis. Probò minorem. Illa impotentia, quam haberet tunc Deus, non oriretur ex parte Dei, sed solùm ex parte creaturæ, quæ tunc in se repugnaret: ergo tunc Deus semper haberet potentiam faciendi ea, quæ non repugnarent.

D Confirmatur euidenter. Eodem modo scientia futurorum respicit futura, quo scientia possibilem, vel etiam omnipotentia respiciunt possibilia: sed etiam si peccatum Petri non esset etas futurum, scientia Dei esset eadem intrinsecè & entitatiuè: ergo si nulla creatura esset possibilis, scientia possibilem & omnipotentia eadem essent intrinsecè & entitatiuè.

E Ratio ergo à priori est, quia Deus in suo esse est omnino independens à creaturis: sed nulla res independens ab aliquo termino dicere potest ordinem essentialem ad illum terminum, cum ordo transcendentalis non sit aliud, quàm essentialis dependentia vnus ab alio: ergo Deus non habet ordinem vllum transcendentalem ad creaturas.

Ad primam respondeo omnes Dei perfectiones quæ respiciunt res creatas, includere necessariò duo. Primum est intrinseca perfectio immanens, quæ identificatur cum essentia Dei, & est simpliciter

placiter necessaria, imò ipse Deus. Secundum est terminatio extrinseca, seu connotatio alicuius extrinseci; quæ connotatio in actibus & perfectionibus simpliciter necessariis, qualis est scientia possibilium, omnipotentia, est simpliciter necessaria; in actibus verò liberis, qualis est scientia futurorum & decreta libera, est contingens. Itaque omnipotentia considerari potest vel secundum perfectionem intrinsecam, quæ semper maneret, quamvis nulla creatura esset possibilis; vel secundum terminationem extrinsecam, quæ tunc non maneret. Hinc ad argumentum distingo primum antecedens: si creaturæ omnes sint impossibiles, Deus nec esse potest, nec cogitari potest esse omnipotens secundum totam entitatem & perfectionem intrinsecam omnipotentia; nego; secundum terminationem extrinsecam ad creaturas, concedo. Ad probationem distingo maiorem: virtus activa est alicuius possibilis activa, secundum entitatem & perfectionem intrinsecam, nego; secundum connotationem extrinsecam, concedo.

Prima instantia. Instabis primò. Illa terminatio extrinseca nec esse potest, nec cogitari, si creaturæ non sint possibiles: ergo illa terminatio extrinseca ut sic est ordo transcendentalis ad creaturas possibiles.

Respondeo illam terminationem extrinsecam secundum totam entitatem intrinsecam, quam dicit in recto, esse posse & cogitari, quamvis nulla creatura esset possibilis; non posse esse, nec cogitari secundum totum illud, quod dicit in obliquo & connotatiue.

Secunda instantia. Instabis secundò. Tunc aliquid pender ab alio, quando non esse si non esset aliud: sed terminatio extrinseca omnipotentia non esset formaliter, si nulla creatura esset possibilis: ergo illa terminatio pender à creaturis.

Respondeo distingo minorem: sed terminatio illa omnipotentia non esset formaliter secundum id totum quod dicit in recto & entitatiue, si multæ creaturæ essent possibiles, nego; non esset secundum id quod dicit in obliquo & connotatiue, concedo.

Tertia instantia. Instabis tertio: Omnipotentia Dei formaliter & adæquatè sumpta, secundum perfectionem intrinsecam, & perfectionem extrinsecam est virtus ad omnia: sed illa virtus est ordo essentialis ad omnia: ergo Dei omnipotentia formaliter & adæquatè sumpta est ordo essentialis ad creaturas.

Respondeo negando minorem; virtus enim ad omnia facienda, quando secundum totam suam perfectionem entitatiue est independens à termino, est quidem relatio secundum dici, non est autem relatio essentialis, quia quod refertur essentialiter, debet definire esse secundum perfectionem intrinsecam, sublato eo ad quod refertur: sæpe autem dixi, quod si nulla esset creatura, Dei omnipotentia secundum perfectionem intrinsecam esset eadem, non esset autem secundum solam extrinsecam terminationem.

Solutio secundæ dubitat. Ad secundam eadem responsio est: qui nihil potest facere, non est omnipotens, si ea impotentia oriatur ex defectu perfectionis intrinsecæ, id est ex parte ipsius potentia; concedo; si oriatur ex defectu rei possibilis, nego. Similiter qui nihil facit, non est omnipotens, si nihil faciat ex defectu perfectionis intrinsecæ, quam scientia dicit in recto, concedo; si ex defectu obiecti seibilis, nego; tunc enim habet perfectionem intrinsecam omnipotentia, & omnipotentia; sed non habet connotationem extrinsecam.

Solutio. Ad tertiam respondeo, eo argumento probari

etiam, quod scientia Dei etiam libera transcendentaliter refertur ab obiecta; si enim ego non loquor, Deus non videt me loqui. Itaque magna disparitas est inter actus creatos, & actum increatum Dei, quod actus creatus non sit ens magis necessarium, quàm obiectum ad quod terminatur; ideòque specificatur ab obiecto, & sic ab eo pender, ut obiecto sublato, auferatur etiam actus ipse secundum totam perfectionem, & entitatem intrinsecam, quam dicit in recto; actus autem diuinus & perfectio increata sit ens magis necessarium quàm obiecta, quæ connotat; unde nec ab illis specificatur, nec ab illis dependet, sed tantum ad illa terminatur extrinsecè, adeò ut obiecto sublato maneat tota entitas & perfectio intrinseca illius actus, sola verò definat extrinseca connotatio. Unde fit ut in actu creato non sint illa duo, entitas intrinseca, & terminatio extrinseca; quæ tamen in diuino actu reperiuntur. Idè ad argumentum respondeo distinguendo maiorem: idè actus creatus refertur transcendentaliter ad obiectum, quia sine illo nec esse, nec concipi potest secundum perfectionem intrinsecam, quæ non est ens magis necessarium quàm obiectum, à quo pender & specificatur, concedo; quia nec esse, nec concipi potest secundum solam terminationem extrinsecam, nego. Patet autem quid dicendum sit ad minorem.

§. II.

Utrum sint in Deo relationes predicamentales ad creaturas.

Ratio dubitandi est primò, quia esse dissimilem, esse perfectiorem creaturis, esse dominum, esse causam actualem, sunt relationes primi & secundi generis verè categoricæ: illæ propriæ sunt in Deo: ergo sunt in Deo relationes categoricæ.

Secundò: Deum esse dissimilem creaturis, esse perfectiorem, esse causam actualem, non est sola denominatio extrinseca, sed aliquid intrinsecum ipsi Deo, alioqui similiter illæ in creaturis essent denominationes extrinsecæ: sed illæ non sunt denominationes absolutæ in suo esse: ergo sunt respectiue in suo esse. Probatur minor. Esse dissimilem, esse perfectiorem, sunt ad aliud in quocunque subiecto sint, non ad se; nemo enim sibi dissimilis est, nec se ipso perfectior: ergo sunt relatiue in suo esse.

Tertio: idè in creatis esse simile vel dissimile sunt relatiue secundum esse, quia nec esse, nec concipi possunt nisi concepto alio: sed etiam in Deo non potest esse, vel concipi dissimilitudo nisi concepto alio: ergo est denominatio relatiua secundum esse.

Dico secundò. Nullæ sunt in Deo relationes categoricæ, aut quasi categoricæ ad creaturas. Ita docent Authores ferè omnes citati nuper pro relationibus essentialibus: contra Okamum & Scholam totam Nominalium, quos sequuntur Aueria q. 25. sect. 5. Hurtadus disp. 15. sect. 2.

Ratio autem prima & fundamentalis est, quia Deus cum purissimus actus sit, quo nullus potest purior excogitari, nullius accidentis etiam metaphysici capax est. Unde argumentor. Actus purissimus, quo nullus purior potest excogitari, qualis est Deus, nullum habet, neque potest habere accidens etiam metaphysicum: si habeat relationem aliquam categoricam ad creaturas, habebit accidentia metaphysica: ergo Deus nullas habet relationes

tertiæ dubitat.

Prima dubitatio.

Secunda dubitatio.

Tertia dubitatio.

Conclusio negativa.

Prima ratio ex ratione actus puri.

lationes categoricas. Probatur maior. Actus, quo nullus purior cogitari potest, est necessarium totum suum esse; id est nihil in se habet, quod non sit eius essentia: sed si haberet accidens aliquod metaphysicum, haberet aliquid quod non esset ipsius essentia: ergo non habet vllum accidens metaphysicum.

Secunda ratio ex ratione primi entis. Secundum: relatio quælibet categorica supponit terminum suum ut priorem: sed nihil est in Deo, quod supponat creaturas, tanquam aliquid prius; alioqui Deus non esset secundum se totum omnium primum, & maxime necessarium: ergo nulla relatio categorica est in Deo.

Tertia ratio ex Dei æternitate immutabili. Tertio: si est in Deo relatio aliqua categorica, necesse est ut illa non sit æterna, sed ut in tempore illa incipiat esse in Deo; relatio enim categorica non habet terminum nisi actu existentem; non est autem ab æterno vlla creatura existens: sed implicat ut in Deo incipiat esse aliquid intrinsecum, quod prius non erat: ergo nulla relatio categorica est in Deo. Probatur minor.

Primum implicat esse aliquid in Deo, quod non sit ens à se: sed relationes reales de nouo aduenientes non essent entia à se; quod enim est à se, necessarium est æternum; nam probatur æternitas Dei per aseitatem: ergo non possunt vllæ relationes incipere de nouo esse in Deo. Deinde quod aduenit substantiæ iam completæ & vltimò terminatæ, est verum accidens: relatio hæc temporanea adueniret substantiæ Dei completæ, atque vltimò terminatæ: ergo illa esset verum accidens. Denique nihil aduenire potest intrinsecum substantiæ, quod illa non haberet prius sine intrinseca mutatione illius substantiæ: ista relatio in tempore adueniens esset aliquid intrinsecum Deo; relatio enim non est denominatio solum extrinseca, in

quo, ut dixi, differt à connotatione aut relatione secundum dici: ergo Deus verè mutatur, si relationem aliquam habet de nouo.

Ad primam respondeo distinguendo maiorem: esse dissimilem, perfectiorem, &c. sunt relationes categoricæ primi & secundi generis in subiecto, quod est capax accidentis, & perfectibili per aliud, concedo; in subiecto incapaci accidentis, & seipso summè perfecti, nego; in huiusmodi enim subiecto illæ non sunt relationes nisi secundum dici.

Ad secundam & tertiam eadem recurrit distinctio; nam esse similem, esse causam actualement, in actu puro, & incapaci accidentis, puræ sunt denominationes extrinsecæ, aut relationes secundum dici: in subiecto capaci accidentium & potentiali sunt veræ relationes secundum esse.

In istis, Deus non est perfectior & dissimilis creaturis per solam dictionem nostram, sed per aliquid quod esse: non est dissimilis per aliquid absolutum, sed per aliquid relatiuum: ergo est similis per aliquid relatiuum secundum esse.

Respondeo distinguendo minorem: Deus est dissimilis creaturis per aliquid relatiuum Deo intrinsecum, nego; Deo extrinsecum, concedo. Deus enim habet has denominationes non ab aliqua denominatione sibi intrinseca, sed à relatione, quæ est in creaturis: sicut partes denominatur visus à visione, quæ est in oculo. Deinde dici potest dissimilis per aliquid intrinsecum absolutum secundum esse, relatiuum secundum dici. Deus enim denominatur dissimilis per intrinsecum absolutum, & per relationem creaturæ; vnde denominatio hæc, quatenus relatiua, extrinseca est Deo, adæquate verò sumpta, partim est intrinseca, partim extrinseca.

Et hac sufficiant ad maiorem Dei gloriam.